

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 28 päivänä maaliskuuta 2023

453/2023

Laki
esitutkintalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan esitutkintalain (805/2011) 3 luvun 8 §:n 2 momentti, 4 luvun 8 §, 16 §:n 1 momentti ja 18 §:n 9 kohta, 5 luvun 1 §:n 1 momentti sekä 9 luvun 4 §:n 4 momentin 2 ja 3 kohta,

sellaisina kuin niistä ovat 4 luvun 8 § osaksi laissa 1148/2019, 4 luvun 16 §:n 1 momentti laissa 322/2019, 4 luvun 18 §:n 9 kohta laissa 10/2016, 5 luvun 1 §:n 1 momentti laissa 988/2016 sekä 9 luvun 4 §:n 4 momentin 2 ja 3 kohta laissa 724/2022, sekä

lisätään 2 luvun 4 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 988/2016, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, sekä 4 luvun 18 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 10/2016, uusi 10 kohta seuraavasti:

2 luku

Esitutkintaan osalliset

4 §

Eriyiset tutkintajärjestelyt

Syyttäjä johtaa esitutkintaa, kun kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain (459/1973) 7 §:n 3 momentin perusteella syyttäjälle ilmoitetussa kuolemantapauksessa poliisin palveluksessa olevan henkilön epäillään tehneen rikoksen.

3 luku

Esitutkinnan toimittamisen yleiset säännökset

8 §

Ulkomailla tehty rikos

Kun asianomistaja ilmoittaa esitutkintaviranomaiselle toisen Euroopan unionin jäsenvaltion alueella tehdystä rikoksesta, asianomistajan ilmoitus ja hänen vaatimuksensa on viipymättä toimitettava sen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, jonka alueella rikos on tehty, jos esitutkintaviranomainen ei 1 momentin mukaisesti tutki rikosta. Edellytyksenä toimittamiselle on lisäksi, että asianomistaja ei ole voinut tehdä ilmoitusta ja esit-

tää vaatimuksiaan tekopaikan valtiossa tai että vakavan rikoksen ollessa kysymyksessä hän ei ole halunnut menetellä niin.

4 luku

Esitutkintaperiaatteet ja esitutkintaan osallistuvien oikeudet

8 §

Edunvalvojan määrääminen lapselle huoltajan tai muun edustajan sijaiseksi

Tuomioistuimen on määrättävä alle 18-vuotiaalle asianosaiselle tai muulle kuulusteltavalle esitutkintaa varten edunvalvoja valvomaan huoltajan, edunvalvojan tai muun laillisen edustajan sijasta lapsen etua asiassa, jos on perusteltua syytä olettaa, että huoltaja tai muu edustaja ei voi puolueettomasti valvoa lapsen etua ja jos edunvalvojan määrääminen ei ole selvästi tarpeetonta. Tutkinnanjohtajan on tarvittaessa tehtävä tuomioistuimelle hakemus edunvalvojan määräämisestä. Hakemuksen voi tehdä myös syyttäjä, hyvinvointialue tai holhustoimesta annetun lain (442/1999) 84 §:ssä tarkoitettu holhousviranomainen. Edunvalvojan määräys on voimassa sen rikosasian käsittelyn loppuun asti, jonka esitutkintaa varten määräys on annettu.

Edunvalvojan määräämisestä aiheutuneet kustannukset sekä edunvalvojan palkkio ja kustannukset maksetaan valtion varoista. Muuten edunvalvonnassa noudatetaan soveltuvin osin holhustoimesta annetun lain säännöksiä. Väliaikaisen määräyksen antamisesta säädetään holhustoimesta annetun lain 79 §:ssä.

16 §

Ilmoitus epäillyn oikeuksista

Kun henkilölle ilmoitetaan, että häntä epäillään rikoksesta, hänelle on viipymättä ja viimeistään ennen hänen kuulemistaan ilmoitettava:

- 1) oikeudesta käyttää valitsemaansa avustajaa;
 - 2) oikeudesta puolustajaan oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 2 luvun 1 §:ssä säädetyillä edellytyksillä;
 - 3) oikeudesta maksuttomaan oikeusapuun ja avustajaan oikeusapulaissa (257/2002) säädetyillä edellytyksillä;
 - 4) oikeudesta saada tieto rikoksesta, josta häntä epäillään, sekä tieto rikosepäilyä koskevista muutoksista;
 - 5) oikeudesta tulkkaukseen sekä olennaisten asiakirjojen käännöksiin siten kuin 13 §:ssä, pakkokeinolain 2 luvun 16 §:ssä ja 3 luvun 21 §:ssä sekä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 6 a luvun 3 §:ssä säädetään;
 - 6) oikeudesta vaieta ja olla muutoinkin myötävaikuttamatta rikoksensa selvittämiseen;
 - 7) mahdollisuudesta sovitteluun rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetussa laissa (1015/2005) säädetyillä edellytyksillä.
-

18 §

Ilmoitus asianomistajan oikeuksista

Esitutkintaviranomaisen on ilmoitettava asianomistajalle ilman aiheetonta viivytystä siinä laajuudessa kuin se on erityisesti asianomistajan henkilöön liittyvät seikat ja rikoksen laatu huomioon ottaen tarpeen:

9) oikeudesta saada tieto asian käsittelystä, tuomioistuinkäsittelyn ajasta ja paikasta sekä rikosasiassa annetusta tuomiosta;

10) mahdollisuudesta sovitteluun rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetussa laissa säädetyillä edellytyksillä.

5 luku

Esitutkintaviranomaisen ja syyttäjän esitutkintayhteistyö

1 §

Ilmoitus syyttäjälle

Esitutkintaviranomaisen on viipymättä ilmoitettava syyttäjälle asiasta, jossa rikoksesta epäiltynä on poliisimies, jollei asiaa käsitellä sakan ja rikesakon määräämisestä annetussa laissa säädetyssä menettelyssä. Syyttäjälle tulee ilmoittaa, jos henkilö on kuollut tai vakavasti loukkaantunut tilanteessa, jossa poliisimies on käyttänyt voimakeinoja. Syyttäjälle on lisäksi ilmoitettava tutkittavaksi tulleesta rikoksesta, jonka esitutkinta- ja syyttäjäviranomaiset ovat yhdessä niille kuuluvan toimivallan perusteella päättäneet kuuluvan ilmoitusvelvollisuuden piiriin tai josta syyttäjä on pyytänyt ilmoittamaan.

9 luku

Esitutkinta-aineisto

4 §

Kuulustelutilaisuuden tallentaminen todisteena käyttämistä varten

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään kuulustelusta ja sen tallentamisesta, sovelletaan myös:

2) rikoslain 20 luvun 1–5 tai 8–16 §:ssä tarkoitetun seksuaalirikoksen tai rikoslain 25 luvun 3 tai 3 a §:ssä tarkoitetun ihmiskaupan tai törkeän ihmiskaupan 15–17-vuotiaaseen asianomistajaan, joka ei halua tulla oikeudenkäyntiin kuultavaksi;

3) rikoslain 20 luvun 1–5 tai 8–16 §:ssä tarkoitetun seksuaalirikoksen tai rikoslain 25 luvun 3 tai 3 a §:ssä tarkoitetun ihmiskaupan tai törkeän ihmiskaupan 18 vuotta täyttäneeseen asianomistajaan, jos kuuleminen oikeudenkäynnissä vaarantaisi hänen terveytensä tai aiheuttaisi muuta vastaavaa merkittävää haittaa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 2023.

Helsingissä 23.3.2023

Tasavallan Presidentti

Sauli Niinistö

Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson